

1. Cukrzyca jako choroba społeczna i cywilizacyjna – Renata Wójcik	1
1.1. Organizacja ośrodków diabetologicznych	1
1.1.1. Organizacja opieki nad dorosłym chorym na cukrzycę	1
1.1.2. Organizacja opieki diabetologicznej nad dziećmi i młodzieżą chorymi na cukrzycę	2
1.2. Epidemiologia cukrzycy	3
1.3. Podział cukrzycy, etiologia i patogeneza	4
1.4. Koszty społeczne leczenia cukrzycy	7
1.5. Współpraca pielęgniarki w zespole terapeutycznym	9
2. Postępowanie terapeutyczne w cukrzycy	13
2.1. Metody niefarmakologiczne	13
2.1.1. Odżywianie – <i>Grażyna Korzeniewska, Danuta Gajewska</i>	13
2.1.2. Wysiłek fizyczny – <i>Anna Stefanowicz-Bielska</i>	46
2.2. Metody farmakologiczne	51
2.2.1. Leczenie lekami doustnymi – <i>Ewa Kostrzewska-Zabłocka</i>	51
2.2.2. Leczenie insuliną – <i>Alicja Szewczyk, Renata Koczan,</i> <i>Renata Seredyn</i>	69
3. Opieka pielęgniarska nad pacjentem z cukrzycą	97
3.1. Samokontrola w cukrzycy – <i>Teresa Benbenek-Klupa,</i> <i>Ewa Targońska-Piekutowska</i>	97
3.1.1. Monitorowanie glikemii	100
3.2. Ostre powikłania cukrzycy – <i>Cecylia Olszak, Elżbieta Nowicka,</i> <i>Dorota Herbut</i>	115
3.2.1. Hipoglikemia	115
3.2.2. Stany ostrego niedoboru insuliny – śpiączki hiperglikemiczne	125
3.3. Przewlekłe powikłania cukrzycy	137
3.3.1. Retinopatia cukrzycowa – <i>Agnieszka Wróblewska, Halina Mazur</i>	137
3.3.2. Cukrzycowa choroba nerek – <i>Agnieszka Karczewska,</i> <i>Krystyna Ośródek, Karolina Kuśnierz</i>	148
3.3.3. Choroby naczyniowe mózgu w przebiegu cukrzycy – <i>Cecylia Olszak,</i> <i>Elżbieta Nowicka, Dorota Herbut</i>	156

3.3.4.	Kardiomiopatia cukrzycowa – <i>Cecylia Olszak, Elżbieta Nowicka, Dorota Herbut</i>	159
3.3.5.	Zmiany skórne – <i>Małgorzata Krajewska</i>	164
3.3.6.	Zapalenie przyzębia w przebiegu cukrzycy – <i>Elżbieta Kościńska</i>	172
3.4.	Zespół stopy cukrzycowej	174
3.4.1.	Zasady rozpoznawania – <i>Mirosława Młynarczuk</i>	174
3.4.2.	Wykaz badań stosowanych w diagnostyce i monitorowaniu zespołu stopy cukrzycowej – <i>Mirosława Młynarczuk</i>	186
3.4.3.	Edukacja z zakresu profilaktyki stopy cukrzycowej – <i>Justyna Kapuściok</i>	194
3.5.	Opieka pielęgniarska nad dziećmi chorymi na cukrzycę w środowisku nauczania i wychowania – <i>Alicja Szewczyk</i>	205
3.5.1.	Zadania rodzica dziecka z cukrzycą w szkole	206
3.5.2.	Sytuacje szczególne	208
3.5.3.	Szkolny kodeks praw dziecka z cukrzycą	214
3.6.	Opieka pielęgnacyjno-położnicza w przebiegu ciąży – <i>Grażyna Bączek, Ewelina Adamczyk-Brożyna</i>	214
3.6.1.	Cukrzyca przedciążowa – opieka nad kobietą w okresie przedkoniecznym, w czasie ciąży, opieka okołoporodowa i w czasie porodu	215
3.6.2.	Opieka nad kobietą w ciąży chorą na cukrzycę ciążową	222
3.7.	Opieka okołoperacyjna u chorych na cukrzycę – <i>Elżbieta Nowicka, Cecylia Olszak, Dorota Herbut</i>	231
4.	Edukacja chorych na cukrzycę	255
4.1.	Wprowadzenie	255
	– <i>Elżbieta Kościńska</i>	
4.2.	Cele, funkcje i znaczenie edukacji terapeutycznej	256
	– <i>Elżbieta Kościńska</i>	
4.2.1.	Edukacja formalna i nieformalna	260
4.2.2.	Zespół edukacyjny we współczesnym systemie ochrony zdrowia	262
4.2.3.	Etapy edukacji terapeutycznej w cukrzycy	264
4.2.4.	Metody i formy procesu uczenia się	266
4.2.5.	Czynniki determinujące efektywność uczenia się/nauczania	271
4.2.6.	Zakres edukacji	276
4.3.	Modele edukacji zdrowotnej w cukrzycy	277
4.3.1.	Wprowadzenie – <i>Elżbieta Kościńska</i>	277
4.3.2.	Model u dzieci i młodzieży – <i>Alicja Szewczyk</i>	279
4.3.3.	Model u osób dorosłych – <i>Elżbieta Kościńska</i>	284
4.3.4.	Model u seniorów – <i>Elżbieta Kościńska</i>	284
4.3.5.	Model u osób słabowidzących i niewidomych – <i>Dorota Herbut, Cecylia Olszak, Elżbieta Nowicka</i>	286
4.3.6.	Modele edukacji – przykłady dobrych praktyk – <i>Ewa Kobos</i>	299
4.4.	Porada pielęgniarska u osób z cukrzycą	315
4.4.1.	Porada pielęgniarska w diabetologii w Ambulatoryjnej Opiece Specjalistycznej (AOS) – <i>Alicja Szewczyk</i>	315

4.4.2. Porady edukacyjne realizowane w Podstawowej Opiece Zdrowotnej (POZ) w ramach świadczenia opieki koordynowanej – <i>Mariola Pietrzak, Aleksander Biesiada, Alicja Szewczyk, Ewa Kobos, Beata Ostrzycka</i>	320
---	-----

5. Zagadnienia psychologiczne w opiece nad pacjentem z cukrzycą –

<i>Joanna Pietrusińska-Nunziati</i>	331
5.1. Psychologia chorego somatycznie	331
5.2. Specyfika cukrzycy w ujęciu psychologicznym	332
5.2.1. Czynniki emocjonalne w przebiegu i leczeniu cukrzycy	332
5.2.2. Cukrzyca z perspektywy psychologicznej	332
5.3. Psychologiczna sytuacja osoby z cukrzycą	335
5.3.1. Reakcja pacjenta na rozpoznanie cukrzycy	335
5.3.2. Postępowanie w pierwszej fazie choroby	335
5.3.3. Emocjonalne reakcje na chorobę	336
5.3.4. Zaburzenia emocjonalne i zachowania towarzyszące cukrzycy	337
5.4. Cukrzyca typu 1 w życiu i rozwoju dziecka	338
5.4.1. Dynamika adaptacji rodziny do choroby	339
5.4.2. Cukrzyca w różnych okresach życia dziecka	339
5.4.3. Rozwój dzieci i młodzieży z cukrzycą	340
5.4.4. Rodzina wobec przewlekłej choroby dziecka	341
5.4.5. Sygnały emocjonalnej adaptacji do cukrzycy u dzieci i młodzieży ...	342
5.5. Współpraca z pacjentem w opiece diabetologicznej	343
5.5.1. Zmiana paradygmatu w terapii cukrzycy: od przedmiotu do podmiotu leczenia	343
5.5.2. Psychologiczne znaczenie wiedzy o chorobie	344
5.5.3. Komunikacja z pacjentem chorym na cukrzycę	346
5.5.4. Psychologiczne błędy w postępowaniu wobec pacjenta z cukrzycą	346
5.6. Jakość życia osób z cukrzycą	347

6. Programy profilaktyczne i terapeutyczne w cukrzycy –

<i>Ewa Kostrzewa-Zabłocka</i>	353
6.1. Schemat programu zdrowotnego	354

7. Podstawy pielęgniarstwa opartego na dowodach naukowych w praktyce pielęgniarki diabetologicznej – Ewa Kobos

<i>Ewa Kobos</i>	361
7.1. Praktyka oparta na dowodach naukowych (<i>evidence-based practice</i>)	361
7.2. Pytanie kliniczne – kluczowy krok w EBP	363
7.2.1. Analiza sytuacji klinicznej, budowanie pytania klinicznego na potrzeby wyszukiwania dowodów naukowych	368
7.2.2. Rodzaje schematów badawczych	370
7.2.3. Wybór zasobów	392
7.2.4. Wyszukiwanie wyników badań z użyciem słów kluczowych	396

7.3.	Krytyczna ocena wiarygodności dowodów naukowych	405
7.4.	Wykorzystanie danych naukowych	408
8.	Pielęgniarstwo zaawansowanej praktyki – Beata Hornik	411
8.1.	Model zaawansowanej praktyki pielęgniarskiej w diabetologii	411
8.2.	System uzyskiwania uprawnień	413
8.3.	Modele APN w wybranych krajach	414
8.4.	Metody oceny i monitorowania APN	418
8.5.	Elastyczność modelu APN	418
8.6.	Kompetencje pielęgniarki APN	419
8.7.	Model zaawansowanej praktyki pielęgniarskiej w diabetologii	419
8.7.1.	Definicja i zakres działań	419
8.7.2.	Pielęgniarki APN diabetologiczne w zespołach interdyscyplinarnych	421
8.8.	Uzasadnienie dla rozwoju APN w diabetologii	422
9.	Wyroby medyczne ordynowane przez pielęgniarki pacjentom ze zdiagnozowaną cukrzycą – Mariola Pietrzak, Zofia Sienkiewicz	425
10.	Bezpieczeństwo pacjenta w opiece diabetologicznej – Józefa Czarnecka	440
11.	Towarzystwa naukowe i stowarzyszenia w diabetologii – Alicja Szewczyk	446
11.1.	Towarzystwa naukowe i stowarzyszenia polskie	446
11.2.	Towarzystwa naukowe i stowarzyszenia zagraniczne	448
12.	Akty prawne związane z opieką pielęgniarską – Alicja Szewczyk	450
Skorowidz		455